

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 427/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kaivannaisjätedirektiivin toimeenpanosta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Tiina Elon /Vihr. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 427/2025 vp:

Milloin hallitus on aikeissa toimeenpanna EU:n kaivannaisjätedirektiivin kokonaisuudessaan ja

millä muilla keinoin se varmistaa, ettei kaivostoiminta aiheuta välitöntä tai vähittäistä haittaa Suomen ympäristölle tai vesistöille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kaivostoiminnan vaikutuksia ympäristölle ja vesistölle hallitaan ympäristösääntelyn kautta. Ympäristönsuojelulakiin (527/2014) ja vesilakiin (587/2011) perustuen valtion ympäristölupaviranomainen (v. 2026 alusta Lupa- ja valvontavirasto LVV), käsittelee ympäristö- ja vesilupahakemuksen. Viranomainen tutkii, täytyvätkö luvan myöntämisen edellytykset ja asettaa tarvittavat lupamääräykset niin, ettei toiminnasta aiheudu muun muassa merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa taikka erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista.

Ympäristölupapäätöksiä harkitessaan viranomaisen on hallintolain (434/2003) mukaan huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Toiminnanharjoittajan on toimitettava lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista. Yleensä kaivoshankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Vuoden 2025 alusta voimaan tullessa lainsäädännössä säädetään vesiympäristöä koskevista sitovista ympäristötavoitteista. EU:n vesipuitedirektiivin sitovat ympäristötavoitteet, kuten hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan saavuttaminen vesistöissä ovat lupaharkinnassa sitovia. Ympäristönsuojelulain ja vesilain muutetut säännökset velvoittavat noudattamaan niitä näiden lakien mukaisissa lupa-asioissa.

Vuonna 2022 valmistuneessa VNTEAS-selvityksessä arvioitiin, ettei ympäristönsuojelulain mukainen jätteenkäsittelyn vakuus kata kaikkia kaivosten ympäristöturvalliseen sulkemiseen ja

jälkihoitoon kuuluvia vesien hallinnan ja käsittelyn toimia, koko kaivostoiminnan vaikutusalueen kunnostamista ja maisemointia sekä seurantaa ja tarkkailua toiminnan päättymisen jälkeen.

Lisäksi ympäristöministeriössä on tehty tarkastelu kaivannaisjätedirektiivin kansallisesta täytäntöönpanosta. Täytäntöönpanossa havaittiin puutteita ja sen johdosta ministeriössä käynnistettiin säädöshanke kaivosten ympäristösääntelyn kehittämiseksi. Hankkeessa on tarkoitus täydentää kaivannaisjätedirektiivin täytäntöönpanoa ja kehittää vakuussääntelyä.

Hankkeessa on tilattu kolme erillistä selvitystä vuosina 2023–2024, ja tällä hetkellä on valmistelussa synteesi säädöshankkeen ja sitä varten tehtyjen selvitysten tuloksista. Synteesin on tarkoitus valmistua alkuvuodesta 2026. Synteesin valmistumisen jälkeen sääntelyn valmistelua on mahdollista jatkaa virkatyönä, mutta hallituksen esitystä ei ehditä antaa enää tällä hallituskaudella.

Teollisuuspäästädirektiivin 2010/75/EU muutosdirektiivin (EU) 2024/1785) myötä direktiivin soveltamisala laajenee myös metallimalmien kaivostoimintaan. Tämä tarkoittaa yhdeksää kaivosta Suomessa. Muutoksen vaikutukset ilmenevät erityisesti kaivostoimialaa koskevien valmisteilla olevien päätelmien sisällön kautta. Direktiivin soveltamisalan laajentaminen vaikuttaa kaivosalaa koskeviin parhaan käytettävissä olevan tekniikan vaatimuksiin ja lupien tarkistamiseen sekä tuo vaatimuksen perustilaselvityksen laatimisesta, toiminnan lopettamiseen ja kunnostamiseen kytkeytyvistä selvityksistä koskien kaivosalueen maaperän ja pohjaveden kunnostamistarvetta sekä veloitteen kunnostaa maaperä ja pohjavesi toiminnan päättyessä. Teollisuuspäästädirektiivin muutokset tulee täytäntöönpanna kansallisesti 1.7.2026 mennessä, ja ympäristöministeriössä on valmistelussa asiaa koskeva hallituksen esitys.

Helsingissä 22.12.2025

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

VN/36417/2025-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: